

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 28. aprila 1899.

Politiški oddelek.

Deželni zbor kranjski.

10. seja, dne 14. aprila.

Dež. glavar je prečital dopis ministerskega predsednika, s katerim se dež. zboru izreka zahvala za izraz udanosti in sožalja povodom smrti nadvojvoda Ernesta.

Posl. Lenarčič je poročal o dež. odbora letnem poročilu in sicer o poglavju „agrarne razmere“, katero je bilo po nekih opomnjah posl. Povšeta odobreno. Zajedno je bila sprejeta resolucija, naj se premeni gozdni zakon in naj bi gozdni organi ljudstvo poučevali o gozdni kulturi in o gozdno-varstvenih naredbah.

Avgustu Jaku se je dovolila izredna miloščina letnih 30 gld. Poroč. Murnik, vdovi Jos. Janzekoviča, letnih 200 gld. Poroč. grof. Barbo. Po predlogu istega poslanca se je dovolilo dr. Divjaku na Studencu, 200 gld., dr. vit. Bleiweisu pa 200 gld. remuneracije, vdovi zdravnika. Preiniča pa za tri leta vzgojnice po 50 gld.

Županstvu v Krškem se je dovolilo za novo bolnico vsakoletna podpora 700 gld. in za prvo obratno leto brezobrestnega predujema 1000 gld. (Poroč. Kalan.) Posl. Pfeifer je priporočal, naj se da tej bolnici pravica javnosti.

Zdravstvenemu okrožnemu zastopu v Črnomlju se je dovolila podpora 1200 gld. za zgradbo okrožne bolnice, ako bodo troški znašali 12000 gld. (Poroč. Kalan.)

Sklenilo se je dalje, naj izdela dež. odbor načrte za vodovod v Slavini (poroč. Jelovšek) in naj se obč. cesta od Trebnjega v Račjeselo in od Dol. Nemške vasi do Trebelnega uvrsti med okrajne ceste (poroč. grof. Barbo).

O letnega poročila poglavju „šolstvo“ je poročal posl. Ažman. Pri tej točki se je vnela živahna razprava glede uvedanja nemščine v ljudsko šolo v Zagorju in glede odredbe dež. šolskega sveta, s katero se je obli-

gatno uvedla nemščina na vseh štirirazrednicah. Hribar je vladno postopanje ostro grajal, in je bil sprejel predlog, da se izreče radi tega postopanja obžalovanje.

O šoli na Grmu je poročal posl. Schweiger in je bila tudi ta točka vzeta na znanje.

11. seja, dne 21. aprila.

Posl. Loy je poročal o letnega poročila poglavju „Deželni muzej“, ki je bil vzet na znanje, kakor tudi poročilo posl. Langerja o glavni bilanci ljubljanskega mestnega loterijskega posojila.

Dež. zbor je dalje dokazal predlog glede ustanovitve melioracijskega zaklada, kateri je utemeljeval posl. Hribar, finančnemu odseku, dovolil za knjigo „ustavoznanstvo 100 gld. podpore (Poroč. Hribar) in za zgradbo vodovoda na Vrhniki dovolil 20% prispevka do svote 22.000 gld. (Poroč. Hribar.)

(Posl. Božič) je samostojno predlagal, naj se v postojinskem okraju subvencionirata dve podružnici, v Vremah in v vipavski dolini, in se je ta predlog odkazal finančnemu odseku.

Zbornica je na to rešila več peticij. Prošnja županstva v Planini za podporo za vodovod se je odkazala dež. odboru. (Poroč. Modic); Mariji Jereb se je zvišala pokojnina na 75 gld. (Poroč. Hribar); odboru ribarskega okraja za Kranjsko se je dovolila brezplačna raba ribjega vališča v Studencu, in se mu je odpustilo plačilo zastankov, preklical pa se je letni prispevek 50 gld. (Poroč. dr. Papež.); Mestni občini ljubljanski se je za zgradbo dekliške osemrazrednice pri Sv. Jakobu v Ljubljani dovolila podpora 10.000 gld. (Poroč. Višnikar); Društvu za rokotvorno delo na Dunaju se je dovolila podpora 25 gld. (Poroč. Murnik); Filharmoničnemu društvu v Ljubljani se je dovolila za tri leta podpora letnih 300 gld., muzejskemu društvu za Kranjsko pa podpora 4000 gld. za 1899. l. (Poroč. Murnik.)

Računski sklepi bolniškega, blazniškega in najdenškega zaklada za l. 1897 (Poroč. grof Barbo) so se od-

klonili; glede učiteljskega pokojninskega zaklada pa se je sklenilo po poročilu posl. Višnikarja, naročiti dež. odboru, da predloži v prihodnjem zasedanju načrt zakona glede preskrbnin učiteljskih vdov in sirot.

Prošnja mestne občine Kranj za zgradbo železnice Loka-Divača in Kranj-Tržič-Celovec je odkazala dež. železniškemu svetu [(poroč. Šubic), na predlog Pfeiferjev in po poročilu posl. Povšeta pa se je naročilo dež. odboru, naj predloži ministerstvu spomenico, v kateri dokaže preobremenjenost dežele kranjske in prosi, da jemlje na to ozir pri razdelitvi osebnega dohodninskega davka.

Politični pregled.

Položaj. — Sedaj potrjajo tudi „Narodni Listy“, da je sekcijski načelnik Stummer res že izdelal jezikovni zakon za Češko, ki se ima oktrovirati na podlagi § 14. Po tem načrtu naj bi se dežela razdelila na 5 pasov: čisto češkega, čisto nemškega, pretežno češkega, pretežno nemškega in jezikovno mešanega. V obeh jednojezičnih pasih naj bi bilo uradovanje jednojezično, a v češkem češko, v nemškem nemško, toda na vsakem uradu naj bi bil po jeden uradnik, vešč drugemu dež. jeziku, ki naj bi oskrboval občevanje z drugo narodnostjo. in korespondenco v drugem dež. jeziku. — V pretežno jednojezičnih okrajih, v katerem bi se načelno uradovalo v jednem jeziku, se bo pa od večega števila uradnikov zahtevalo poznanje obeh dež. jezikov, in sicer bo moralo biti število tacihi uradnikov v razmerju z številom manjšine. — V jezikovno mešanih bo uradovanje dvojezično. Jezikovno mešani okraji pa bi bili tisti, kjer manjšina jedne narodnosti znaša 25%. „Narodni Listy“ pa povdarjajo že sedaj, da vlada nima pravice za izdajanje takega zakona na podlagi § 14. Istotako da nima državni zbor — kateremu bi se moral predložiti ta načrt v odobrenje — pravice, sklepati splošni jezikovni zakon za vso državo. Vrh tega pa da bi Stummerjev načrt kršil § 19. osnovnih zakonov, kajti isti ne bi določil narodne enakopravnosti, ampak le reciprociteto, vzajemnost.

Dreyfus. — Zanimivih stvari prinašajo zdi francoska listi „Figaro“ in „L. Eclair“ o zadevi Dreyfusa na dan. Mej temi rečmi je več govorov interesantnih oseb pred sodiščem. Jedna teh oseb je tudi bivši predsednik francoske države Kazimir Perier. Perier je pred kasacijskem sodiščem izpovedal, da je bil pri njem, ko je bil še predsednik Francije nekega dne v avdijenci nemški poslanik v Parizu ter se je razgovarjal z njim o nekem spisu, ki se je „našel“ v nemškem poslaništvu in kateri spis je pomenil izdajo raznih francoskih skrivnostij. Iz govora Perier-jevega se je dalo posneti, da je Nemčija popolnoma nedolžna na tem, ako zajde v njeno poslaništvo kako važno pisanje, ter se je ne more vmešavati v vso zadevo. — Nek general Gallifet pa je odločno zagovarjal Dreyfusa in dolžil nepoštenosti Esterhazy-ja ter se čudil, da tega ne zapro, ki je zmožen „za 2000 frankov izdati ves svet.“ — Naposled pa objavljajo listi tudi izjavo bivšega min. zastopnika v Madagaskru, Laroche-ja pred sodiščem, da je ordonančni častnik Duprat izrekel jednemu od sodnikov, ki so Dreyfusa obsodili, sledeče besede: „ta kanalja Dreyfus je prodal inozemstvu načrte, utrdbo okoli Nice, zato smo ga obsodili.“ Iz vsega je vendar razvidno, da je žid Dreyfus zares kriv, in da se Nemčijo hoče samo oprati. Sicer je pa mogoče, da je v vsej zadevi prizadeta tudi kaka — Anglija, o kateri ne zine nikdo besedice. Iz antipatij, katere gojiti že od nekdanj Nemčije in Anglije proti Franciji iz politične samopasnosti teh držav, bi bilo pa najnaravnejše sklepati na možnost take perfidije, za kakoržno je mogoče dobiti le kakega umazanega

žida, Dreyfus brez dvoma, katerega krivda se bo tudi izkazala.

Princ Danilo črnogorski ženin. — Princ Danilo, prestolonaslednik črnogorski se je zaročil te dni s princezinjo Juto, hčerjo prestolonaslednika Meklenburg — Strelitz-kega. Poroka se bode vršila najbrže bodoče poletje. Princezinja Juta je danes protestantinja, ob poroki s princem Danilom pa prestopi k pravoslavju, stara je 20 let. — Ta zaroka je politično važna. Na prvi hip bi se mislilo, da se je prestolonaslednik črnogorski zaročil z Nemko, ker leži velika vojvodinja Meklenburg Strelitz v severni Nemčiji, in da bode zopet jedna Nemka sedela na slovanskem prestolu. Vendar je stvar drugačna. Dežela Meklenburg na severnem morju, je bila prvotno nemška, za časa ljudskega preseljevanja pa so jo vzeli v posest Slovani, katere pa si je podvrgel Henrik Oroslau (Heinrich der Löwe.) Kralj Pribislav je dobil od Henrika I. 1164 Meklenburško in je dedni oče še danes vlada, oče rodbine obeh Meklenburgov. Ker sta bila zavezana, jo je nemški cesar pregnal, in je postal vojvoda Wallenstein vladar v Meklenburški, a že leta 1632 jima je bila domovina vrnena po cesarju Gustavu L. 1701 je bila dežela še jedenkrat razdeljena, in sedaj je dobil vojvoda Friderik Viljem Meklenburg, Štreliško in Adolf Friderik II. Meklenburg, Štreliško, katerega nasledniki so današnji vojvode, gospodarji kraljevega posestva imenovano Stari Grad. Dasi je rodbina, katera nosi še danes to vendar staro slovansko ime, že davno popolnoma ponemčena, vendar se pretaka po njihovih žilah kolikor toliko slovanske krvi kralja Pribislava. Ko pa pride princezinja Juta na črnogorski prestol, rešena bode zopet popolnoma slovanstvu. Biskup Strossmayer je čestital knezu Nikoli na tej zaroki.

Trentinsko vprašanje. — Torej utegne biti vendar-le kruha iz te moke. Pogajanja med laškimi in nemškimi zaupniki se prično prihodnji teden. Teh konferenc se bode udeležilo 7 nemških konservativcev, 4 nemški liberalci in 4 Italijani. Poslednji so poslali mehkeji, ker je baje vlada pripravljena odjenjati tudi v tem, da se bodoči italijanski kuriji v dež. zboru tirolskem pripozna pravica določanja proračuna za njih del dežele. Mi smo rekli že svojedobno, da se slovenskega stališča ne opokorekamo taki rešitvi trentinskega vprašanja, ker smo tega mnenja, da tega, česar so vredni tirolski Italijani, so vredni tudi n. pr. štajerski Slovenci. Vstvarjen bo torej dobro došel prejudic.

V obrambo slovenskega bogoslužja. — Tudi zadarški „Narodni list“ potrja, da so bili na konferenci v Zadru malone vsi škofje složni v tem, da se je treba moško zavzeti za obstanek glagolice ter stoletne rabe hrvatskega jezika na pevanju cerkve, pravice in miru naroda. Sporazumljenje škofov, da jamči za dober uspeh in za skorajšnje pomirjenje razdraženih duhov. — Isti list javlja, da se je dež. odbor dalmatinski obrnil naravnost do kardinala Rampolla v Rimu za obrambo glagolice in stoletne rabe hrvatskega jezika na nedeljskem čitanju listov in evangelija po katoliških cerkvah v Dalmaciji. Ta odbor da hoče zastaviti ves svoj upliv na obrambo narodnih svetinj. Bog le daj zaželjenega uspeha za to sveto stvar!

Mirovna konferenca. — Jeden nemških zastopnikov na konferenci v Haagu, monakovski profesor Stengel, je izdal neko brošuro, v kateri se z uprav germansko preširnostjo zaničljivo izraža v svetovnem miru; brošura nosi ironični ali posmehljivi naslov „Večni mir.“ Stengel piše, da je večni mir nemogoča stvar, in stvar, katere svet tudi ne želi. Pisec pravi, da večni mir nikakor ni idejal pravega kulturnega napredka in da civilizacija, veda, umetnost, obrt in industrija niso sadovi miru, marveč vojne. Čez usode narodov ne odločajo duševne pridobitve, marveč odloča to, česar so narodi zmožni v vojnah, kajti v vojni se ne gre samo za fizično, t. j. telesno moč, marveč tu pride v poštev mnogo duševnih stvari, ki označajo pravo vrednost kakega naroda. Tu se je